

# Uwarunkowania społeczne, gospodarcze i przestrzenne Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2019 r.

## Czym jest wrocławski ZIT ?



**Wrocławski Obszar Funkcjonalny (WrOF) tworzą miasto Wrocław – stolica województwa dolnośląskiego oraz 14 gmin o charakterze miejskim, miejsko-wiejskim i wiejskim z powiatów: oleśnickiego (miasto Oleśnica oraz gmina wiejska Oleśnica), oławskiego (gmina Jelcz-Laskowice), średzkiego (gmina Miękinia), trzebnickiego (gminy Oborniki-Śląskie, Trzebnica i Wisznia Mała) oraz wrocławskiego (gminy Kąty Wrocławskie, Sobótka, Siechnice, Czernica, Długołęka, Kobierzyce i Żórawina).**

Wrocławski Obszar Funkcjonalny tworzy 14 gmin oraz Wrocław – stolica województwa dolnośląskiego

Wrocławski Obszar Funkcjonalny zajmuje powierzchnię 2339 km<sup>2</sup>, tj. 11,7% powierzchni woj. dolnośląskiego. Największą powierzchnię na obszarze WrOF zajmuje miasto Wrocław oraz gminy wiejskie Oleśnica i Długołęka. Te 3 gminy zajmują łącznie 1/3 powierzchni Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Wrocławski Obszar Funkcjonalny to jeden z 24 funkcjonujących w Polsce instrumentów Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Są to nowe instrumenty unijne w ramach polityki spójności, wprowadzone przez Komisję Europejską w perspektywie finansowej 2014-2020, mające służyć zrównoważonemu rozwojowi obszarów dużych miast i przyległych gmin (tzw. obszarów funkcjonalnych).

Wrocławski Obszar Funkcjonalny to podobieństwo problemów i wyzwań, przed jakimi stają lokalne samorządy. Znaczna część z nich ma charakter ponadgminny, a rozwiązanie ich wymaga współdziałania wszystkich zainteresowanych stron. Takimi obszarami, które wymagają zgodnego współdziałania wszystkich samorządów są choćby kwestie związane z transportem publicznym, ochroną środowiska i jakością powietrza, likwidacją skutków degradacji obszarów miejskich, podniesieniem innowacyjności czy gospodarowaniem odpadami. Inicjowanie wspólnych projektów i współpracy ponadlokalnej to najważniejsze spośród szeregu zadań, jakie mają przed sobą Zintegrowane Inwestycje Terytorialne WrOF. W nadchodzących latach współpraca w ramach Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego będzie w dalszym ciągu kontynuowana, a Wrocławski Obszar Funkcjonalny ulegnie powiększeniu. Jest to zgodne z założeniami polityki na szczeblu lokalnym, krajowym i unijnym. Takie podejście terytorialne otwiera szereg nieznanych do tej pory możliwości, szczególnie z punktu widzenia kreowania polityki i działań strategicznych na poziomie lokalnym.

Współpraca Wrocławia i podwrocławskich gmin w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego trwa już 7 lat. Samorządy za główny cel swojej współpracy postawiły osiągnięcie wysokiej jakości życia mieszkańców WrOF poprzez integrację jego przestrzeni w spójny organizm społeczno-gospodarczy. Powstanie ZIT WrOF znalazło swoje odzwierciedlenie w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, w którym na potrzeby Obszaru zabezpieczono kwotę w wysokości 276,88 mln EUR. Środki te zostały przeznaczone na realizację projektów z zakresu przedsiębiorczości i innowacyjności, społeczeństwa informacyjnego, gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska i zasobów przyrodniczych, transportu, infrastruktury społecznej i edukacyjnej, rynku pracy i włączenia społecznego.



W końcu 2019 r. na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego mieszkało 933,9 tys. mieszkańców, tj. o 9,0 tys. osób więcej niż przed rokiem i o 34,3 tys. osób więcej niż w 2014 r. Zarówno w relacji do 2014 r. jak i 2018 r. najbardziej zwiększyła się liczba ludności w gminach: Długołęka, Czernica, Siechnice, Kobierzyce i Miękinia – w gminach bezpośrednio okalających miasto Wrocław. Zmniejszenie liczby ludności notowano w przypadku gminy miejskiej Oleśnica.

Ludność WrOF stanowiła ponad 32% ludności woj. dolnośląskiego (wobec 31% w końcu 2014 r.). Wśród gmin należących do WrOF, największa liczba ludności zamieszkuje Wrocław – ok. 69% ogółu mieszkańców analizowanego obszaru funkcjonalnego.

Zgodnie z długookresową prognozą ludności w 2030 r. na terytorium WrOF zamieszkiwać będzie 970,9 tys. mieszkańców, co oznacza, że na przestrzeni lat 2019-2030 liczba ludności zwiększy się o ok. 37 tys. osób (tj. o ok. 4%), podczas gdy w województwie dolnośląskim prognozuje się w 2030 r. spadek liczby mieszkańców o ok. 3% w relacji do 2019 r. Wśród gmin wchodzących w skład WrOF największy przyrost liczby ludności prognozuje się w gminie Siechnice, Kobierzyce i Czernica (o ok. 20-25% do 2030 r.), a następnie w gminie Długołęka, Żórawina i Kąty Wrocławskie (odpowiednio przyrost o ok. 15%).

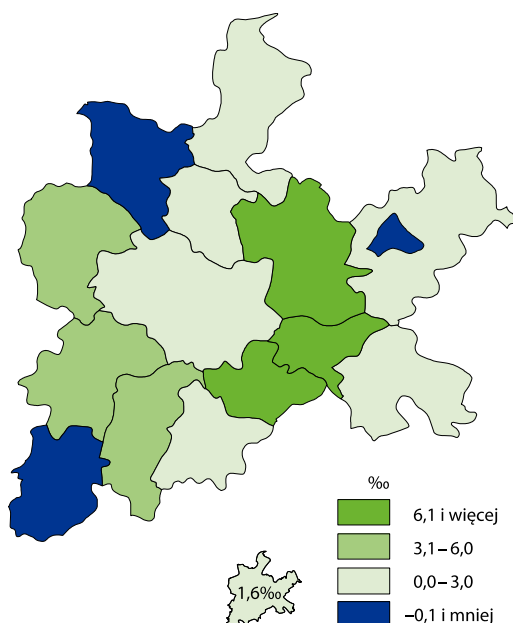
Ponieważ Wrocławski Obszar Funkcjonalny jest atrakcyjnym rejonem do życia, dlatego stale przyciąga nie tylko ludność zamieszkującą inne rejony kraju, ale również emigrantów z zagranicy.

Obserwowany w 2019 r. na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego wzrost liczby ludności spowodowany był: notowanym, coraz wyższym z roku na rok, dodatnim przyrostem naturalnym, który w 2019 r. ukształtował się na poziomie 1,5 tys. osób (wobec 1,4 tys. rok wcześniej i 0,8 tys. w 2014 r.), ale także dodatnim saldem migracji zarówno wewnętrznych (7,4 tys. wobec 6,1 tys. 2018 r. i 5,3 tys. w 2014 r.), jak i zagranicznych (0,5 tys. wobec odpowiednio 0,6 tys. w 2018 r. i minus 56 osób w 2014 r.). Dla porównania, w woj. dolnośląskim w 2019 r. notowano ujemny przyrost naturalny, kształtujący się na poziomie minus 5,8 tys. osób, natomiast dodatnie salda migracji wewnętrznych (4,2 tys.) i zagranicznych (0,6 tys. osób).

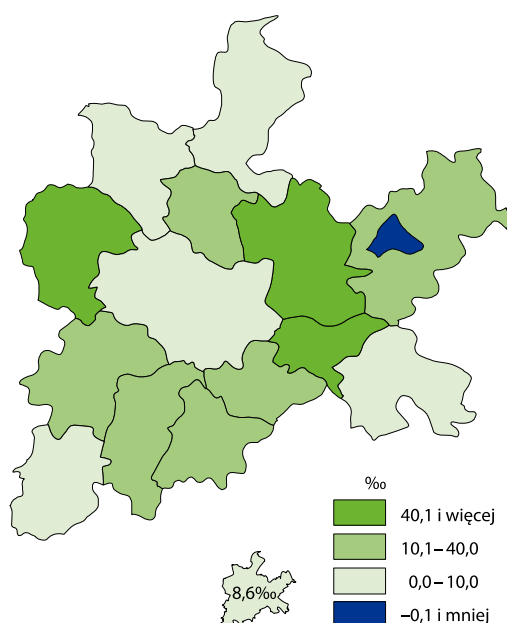
We Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym prognozuje się do 2030 r. wzrost liczby ludności o ok. 37 tys. osób. Gminami najbardziej zaludnionymi są gminy okalające Wrocław

Obserwowany wzrost liczby ludności na terytorium WrOF spowodowany jest m.in. dodatnim przyrostem naturalnym oraz dodatnim saldem migracji na pobyt stały

Mapa 1. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2019 r.



Mapa 2. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2019 r.



W strukturze ludności WrOF przeważały kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2019 r. wynosił 52,6%. Najwyższy udział kobiet notowano w gminach miejskich WrOF, tj. we Wrocławiu (53,3%) i Oleśnicy (52,5%). W tych gminach współczynnik feminizacji kształtował się na poziomie odpowiednio 114 i 110 (wobec 111 we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym i 108 w woj. dolnośląskim).

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku<sup>1</sup> można zaobserwować w relacji do 2014 r., podobną tendencję jak w woj. dolnośląskim, tj. spadek udziału ludności w wieku produkcyjnym (z 63,2% w końcu 2014 r. do 59,3% w końcu 2019 r.), natomiast wzrost odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym (z 16,5% do 18,1%) oraz poprodukcyjnym (z 20,3% do 22,6%).

W ogólnej liczbie ludności, zarówno woj. dolnośląskiego, jak i WrOF, utrzymuje się nadwyżka liczebna osób w wieku poprodukcyjnym nad liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym. Jest to sytuacja niekorzystna dla stanu i struktury zasobów ludnościowych oraz następstwo procesu starzenia się społeczeństwa.

Współczynnik obciążenia demograficznego<sup>2</sup> w 2019 r. w WrOF ukształtował się na poziomie 68,5 i był wyższy o 10,3 pkt. niż w 2014 r. Na przestrzeni lat 2014–2019 szczególnie znaczące zmiany można było zaobserwować analizując współczynniki cząstkowe, tj. relację liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do wieku produkcyjnego oraz stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym do wieku produkcyjnego. Współczynnik dotyczący liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przypadający na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrósł na terytorium WrOF z 26,1 do 30,5, podczas gdy wskaźnik obciążenia osób w wieku produkcyjnym ludnością w wieku poprodukcyjnym zwiększył się z 32,0 do 38,0. W konsekwencji obciążenie demograficzne ludnością w wieku przedprodukcyjnym było dużo niższe niż ludnością w wieku poprodukcyjnym.

Na obszarze WrOF obciążenie demograficzne ludnością w wieku poprodukcyjnym było wyższe niż ludnością w wieku przedprodukcyjnym. Jest to efekt obserwowanego również na obszarze WrOF procesu starzenia się społeczeństwa

**Tablica 1. Ludność według ekonomicznych grup wieku**

Stan w dniu 31 grudnia

| WYSZCZEGÓLNIENIE                               | Województwo dolnośląskie |                |                | Wrocławski Obszar Funkcjonalny |               |               |
|------------------------------------------------|--------------------------|----------------|----------------|--------------------------------|---------------|---------------|
|                                                | 2014                     | 2018           | 2019           | 2014                           | 2018          | 2019          |
| <b>Ogółem</b>                                  | <b>2908457</b>           | <b>2901225</b> | <b>2900163</b> | <b>899650</b>                  | <b>924879</b> | <b>933922</b> |
| Wiek przedprodukcyjny                          | 488422                   | 493594         | 496082         | 148687                         | 164329        | 169093        |
| Wiek produkcyjny                               | 1846755                  | 1753236        | 1733170        | 568737                         | 554578        | 554131        |
| Wiek poprodukcyjny                             | 573280                   | 654395         | 670911         | 182226                         | 205972        | 210698        |
| <b>Współczynnik obciążenia demograficznego</b> | <b>57,5</b>              | <b>65,5</b>    | <b>67,3</b>    | <b>58,2</b>                    | <b>66,8</b>   | <b>68,5</b>   |

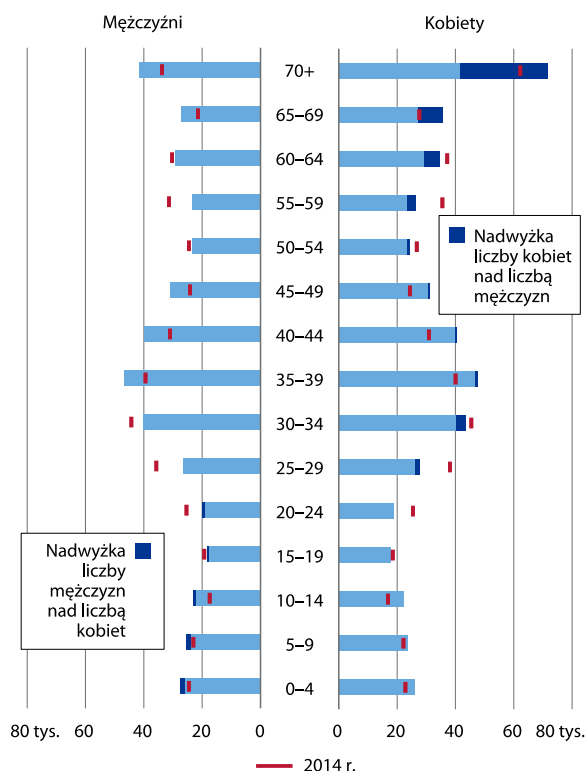
Procesu starzenia się społeczeństwa nie da się zatrzymać. Obserwuje się go nie tylko w kraju, w woj. dolnośląskim, ale także na obszarze WrOF.

Do oceny tego zjawiska stosuje się m.in. współczynnik starości demograficznej określający odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności czy indeks starości określający relację międzypokoleniową, tj. liczbę osób w wieku 65 lat i więcej przypadającą na 100 osób w wieku 0–14 lat.

W końcu 2019 r. odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w WrOF kształtował się, na poziomie 18,8% wobec 19,0% w woj. dolnośląskim (w 2014 r. odpowiednio 16,1% w WrOF i 15,5% w woj. dolnośląskim). Z kolei, indeks starości ukształtował się na poziomie 119,0 w 2019 r. wobec 114,3 w 2014 r. Oznacza to, że na 100 osób w wieku do 14 lat przypadało na obszarze WrOF 119 osób w wieku 65 lat i więcej. Wśród gmin należących do WrOF w 2019 r. w 5 jednostkach odnotowano nadwyżkę osób starszych w wieku 65 lat i więcej nad liczbą dzieci do 14 roku życia; były

**Wykres 1. Struktura ludności według płci i grup wieku w 2019 r.**

Stan w dniu 31 grudnia



<sup>1</sup> Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, a dla kobiet 18–59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

<sup>2</sup> To liczba osób w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym.

to 2 gminy miejskie Wrocław i Oleśnica oraz 3 gminy miejsko-wiejskie, tj. Oborniki Śląskie, Sobótka i Jelcz-Laskowice. W pozostałych gminach obserwowano nadwyżkę dzieci nad osobami starszymi, w tym największą w gminie Długołęka i Kobierzyce (blisko 2-krotnie więcej dzieci do 14 roku życia niż osób starszych w wieku 65 lat i więcej). Można więc zaobserwować, iż na obszarze WrOF występuje korzystna struktura ludności, która może mieć znaczący wpływ na przyszły potencjał ludnościowy.

**Obszar Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego pod względem potencjału demograficznego charakteryzuje się korzystną sytuacją dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Mocną stroną większości gmin należących do WrOF jest obserwowany przyrost ludności, spowodowany m.in. nadwyżką urodzeń nad zgonami oraz dodatnim saldem ruchów migracyjnych na pobyt stały, ale także zauważalna korzystna struktura wiekowa, mająca wpływ na przyszły potencjał ludnościowy (zdecydowanie mniej osób starszych niż dzieci w większości gmin WrOF). Obszar ten ma potencjał rozwojowy, przyciągający ludność z innych rejonów, co świadczy o jego atrakcyjności, zarówno do zamieszkania, jak i podejmowania pracy.**



## Uwarunkowania społeczne

Ważnym aspektem dla rozwoju społeczno-gospodarczego mającym wpływ na dobrobyt społeczny, w tym poprawę jakości życia czy wyrównanie dysproporcji społecznych jest budowanie relacji społecznych oraz społecznego zaufania. Kształtowanie odpowiednich warunków życia i współżycia społecznego czy podnoszenie jakości w środowisku społecznym nie są możliwe bez właściwego utrzymania usług społecznych, które służą zaspokojeniu potrzeb jednostek i rodzin. Do usług społecznych można zaliczyć m.in. powszechną edukację szkolną, wczesnoszkolną, publiczną służbę zdrowia, usługi opiekuńcze, socjalne, a także korzystanie z placówek kulturalnych, sportowych czy rekreacyjnych.

## Wychowanie przedszkolne i opieka żłobkowa

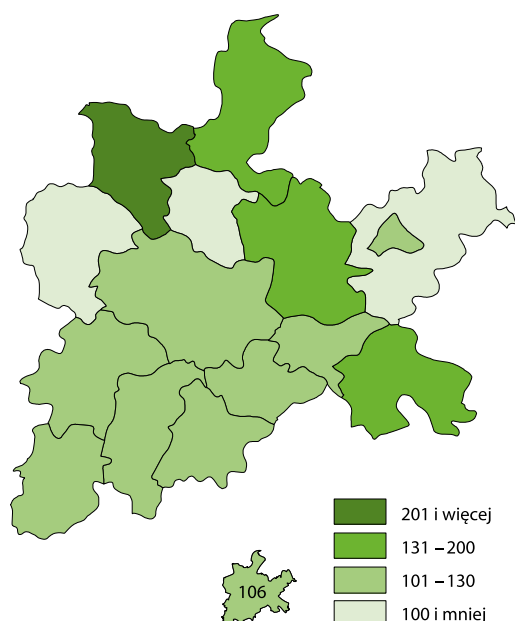


Na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2019 r. działało 528 placówek wychowania przedszkolnego, tj. o 5 więcej niż przed rokiem i o 40 więcej niż w 2014 r. Stanowiły one 36% ogółu placówek przedszkolnych w województwie dolnośląskim. Większość placówek przedszkolnych, tj. blisko 64% zlokalizowanych było we Wrocławiu.

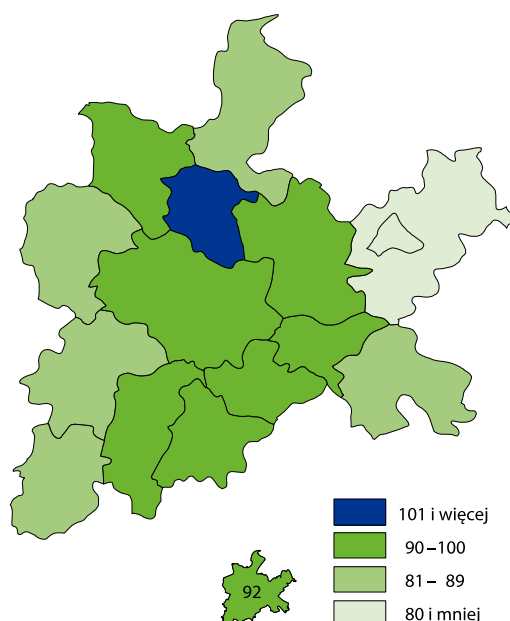
Wychowaniem przedszkolnym w WrOF w 2019 r. objętych było 40,0 tys. dzieci, tj. więcej o 2,1% niż rok wcześniej

i więcej o 26,7% niż w 2014 r. Do placówek zlokalizowanych na tym obszarze uczęszczało 39,5% ogółu dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie dolnośląskim.

**Mapa 3. Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc w 2019 r.**



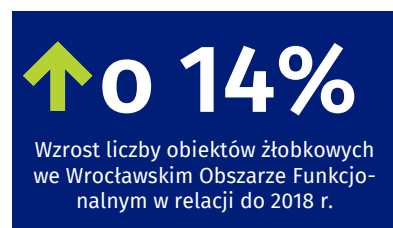
**Mapa 4. Dzieci w obiektach żłobkowych na 100 miejsc w 2019 r.**



W analizowanym okresie obsada miejsc w przedszkolach we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym była na poziomie 106 dzieci na 100 miejsc (wobec 94 dzieci w 2018 r. i 93 w 2014 r.). Dla porównania, w województwie dolnośląskim w przedszkolach na 100 miejsc przypadało 102 dzieci. Najbardziej obciążone były przedszkola w Obornikach Śląskich, gdzie na 100 miejsc przypadało 220 dzieci, a następnie w gminach: Trzebnica (177), Jelcz-Laskowice (151) i Długołęka (131). Najmniej obciążone przedszkola zlokalizowane były w gminie wiejskiej Oleśnica, Miękinia i Wisznia Mała, gdzie na 100 miejsc przypadało odpowiednio 96, 93 i 91 dzieci.

O poziomie rozwoju edukacji przedszkolnej świadczy także współczynnik<sup>3</sup> określający liczbę dzieci w przedszkolach w wieku 3-6 lat przypadającą na 1000 dzieci w tym wieku. W 2019 r. w WrOF na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat do przedszkoli uczęszczało 826 dzieci (przed rokiem 808, w 2014 r. – 594), podczas gdy w województwie dolnośląskim wskaźnik kształtował się na poziomie 761.

Na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego obserwuje się wzrost współczynnika skolaryzacji netto dla dzieci w wieku 3-6 lat



**Na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu 2019 r. działało 265 obiektów żłobkowych<sup>4</sup>, co stanowiło ok. 60% wszystkich takich obiektów zlokalizowanych na obszarze województwa dolnośląskiego. W skali roku liczba żłobków i klubów dziecięcych zwiększyła się na terenie WrOF o 33 jednostki.**

Blisko 70% obiektów żłobkowych zlokalizowanych na terytorium WrOF znajdowało się we Wrocławiu. W gminie Kobierzyce, Oleśnica (gmina miejska) i Siechnice było odpowiednio 14, 13 i 12 żłobków, a w pozostałych gminach znajdowało się mniej niż 10 obiektów, w tym w gminie Żórawina i Wisznia Mała – było ich najmniej, czyli po 1 obiekcie żłobkowym.

bierzyce, Oleśnica (gmina miejska) i Siechnice było odpowiednio 14, 13 i 12 żłobków, a w pozostałych gminach znajdowało się mniej niż 10 obiektów, w tym w gminie Żórawina i Wisznia Mała – było ich najmniej, czyli po 1 obiekcie żłobkowym.

W 2019 r. opieką w placówkach żłobkowych objęto na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego 14,0 tys. dzieci, co stanowiło 57,8% ogółu dzieci objętych opieką żłobkową w województwie dolnośląskim. Liczba dzieci w obiektach żłobkowych zwiększa się. W relacji do 2018 r. liczba dzieci w placówkach żłobkowych i klubach dziecięcych na obszarze WrOF zwiększyła się o 14,9%.

Liczba dzieci objętych opieką w placówkach żłobkowych zlokalizowanych na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego zwiększa się

W analizowanym roku na 1000 dzieci w wieku do 3 lat na terytorium WrOF zapewnioną opieką żłobkową miało 280 dzieci (wobec 192 w woj. dolnośląskim), podczas gdy rok wcześniej – 261 dzieci. Najlepsza sytuacja, pod względem opieki żłobkowej, wystąpiła w gminie Kobierzyce i Siechnice, gdzie na 1000 dzieci w wieku do 3 lat opieką zapewniono odpowiednio 388 i 339 dzieciom. Z kolei pod względem obsady miejsc w obiektach żłobkowych były to gminy, w których na 100 miejsc przypadało w placówkach żłobkowych odpowiednio po 98 dzieci. Najwyższą wartość wskaźnika mierzonego liczbą dzieci przypadającą na 100 miejsc odnotowano w gminie Wisznia Mała (133 dzieci). Była to jedyna gmina, w której wskaźnik osiągnął wartość wyższą niż 100. We WrOF obciążenie miejsc żłobkowych było takie samo jak w województwie dolnośląskim (92 dzieci na 100 miejsc w WrOF), tj. odmiennie niż przed rokiem (odpowiednio 94 we WrOF i 93 w woj. dolnośląskim).

## Opieka zdrowotna i pomoc społeczna



**W końcu 2019 r. na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej działało 709 przychodni, tj. o 14 więcej niż przed rokiem i o 187 więcej niż w 2014 r. Większość przychodni, bo aż 80% jednostek zlokalizowanych było we Wrocławiu. Liczba przychodni działających na terenie WrOF stanowiła 44,0% ogółu przychodni funkcjonujących w województwie dolnośląskim.**

Ze względu na szybsze tempo wzrostu liczby jednostek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej niż liczby populacji zamieszkującej obszar WrOF zaobserwować można spadek wartości wskaźnika opisującego liczbę osób przypadających na 1 placówkę, tj. z 1723 osoby na 1 przychodnię w końcu 2014 r., przez 1331 w końcu 2018 r. i 1317 w końcu 2019 r. Dla porównania w całym województwie na 1 przychodnię przypadało 1800 mieszkańców (wobec 1811 w końcu 2018 r. i 2175 w końcu 2014 r.). Wśród gmin najwięcej osób przypadających na jedną przychodnię notowano w gminie wiejskiej Wisznia Mała (5280 mieszkańców na 1 placówkę), a najmniej we Wrocławiu (1128) i w gminie Kobierzyce (1451).

Na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego obserwuje się większą dostępność jego mieszkańców do ambulatoryjnej opieki zdrowotnej

<sup>3</sup> Współczynnik skolaryzacji netto to relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia w danej grupie wieku do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

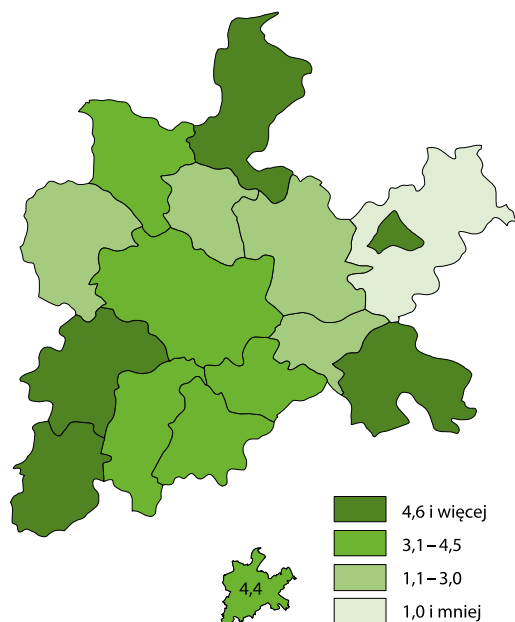
<sup>4</sup> Żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce.



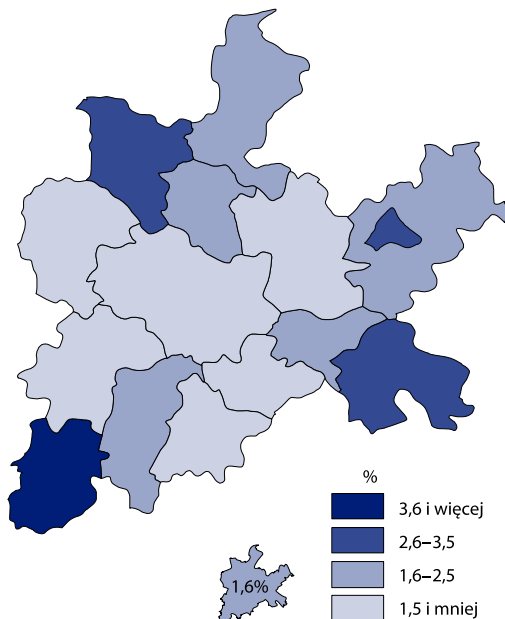
W zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, w ciągu 2019 r., na terenie WrOF udzielono 4,1 mln porad lekarskich w ramach podstawowej opieki zdrowotnej i przez lekarzy rodzinnych. W skali roku liczba udzielonych porad wzrosła o 3,0%, natomiast w relacji do 2014 r. – zwiększyła się o 14,4%. W przeliczeniu na liczbę mieszkańców w 2019 r. udzielono 4,4 porady na 1 mieszkańca na terenie WrOF, wobec 4,3 w 2018 r. i 4,0 w 2014 r. Dostępność do lecznictwa otwartego na terenie WrOF była mniejsza niż w woj. dolnośląskim o czym świadczy wskaźnik liczby udzielonych porad lekarskich na 1 mieszkańca kształtujący się w 2019 r. na Dolnym Śląsku na poziomie 4,5. Wśród gmin należących do WrOF największa dostępność do lecznictwa otwartego, mierzona liczbą udzielonych porad lekarskich na mieszkańca, była w Kątach Wrocławskich, Jelczu-Laskowicach, Sobótce, w mieście Oleśnica oraz Trzebnicy.

Dostępność lecznictwa otwartego na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego jest mniejsza niż w woj. dolnośląskim

**Mapa 5. Porady lekarskie<sup>a</sup> udzielone na 1 mieszkańca w 2019 r.**



**Mapa 6. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem w 2019 r.**



a Udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej i przez lekarza rodzinnego.

Na terenie WrOF w końcu 2018 r. sprzedaż leków i środków medycznych zajmowało się 351 ogólnodostępnych aptek, tj. 35,4% ogółu aptek funkcjonujących w woj. dolnośląskim. Liczba aptek ogólnodostępnych działających na terenie WrOF zmniejszyła się w skali roku o 4,4%, natomiast zwiększyła się o 1,7% w relacji do 2014 r. Ponad 78% aptek z obszaru WrOF znajdowało się we Wrocławiu. Na 1 aptekę w obrębie WrOF w końcu 2018 r. przypadało 2661 mieszkańców (przed rokiem – 2520, w końcu 2014 r. – 2608 osób).



**Ważnym źródłem informacji umożliwiającej monitorowanie problemów społecznych są dane m.in. o udzielonej pomocy przez ośrodki pomocy społecznej czy o udzielonych, potrzebującym rodzinom, świadczeniach społecznych.**

**Na terenie WrOF w końcu 2019 r. działało 30 placówek stacjonarnej pomocy społecznej (łącznie z filiami). Ich liczba zarówno w skali roku, jak i w relacji do 2014 r. zwiększyła się o 2 placówki.**

Placówki stacjonarnej pomocy społecznej funkcjonujące na obszarze WrOF stanowiły 24% ogółu placówek działających na terenie woj. dolnośląskiego. Wśród gmin należących do WrOF placówki stacjonarnej pomocy społecznej w większości znajdowały się we Wrocławiu (22), a następnie w gminach miejsko-wiejskich: Oborniki Śląskie i Siechnice (po 2 placówki) i Kąty Wrocławskie (1 placówka) oraz w gminach wiejskich: Oleśnica, Długołęka oraz Miękinia (po 1 placówce).

Stacjonarne zakłady pomocy społecznej na obszarze WrOF, według stanu w końcu 2019 r., dysponowały 2,3 tys. miejsc. Ich liczba zwiększyła się w skali roku (o 1,5%), ale zmniejszyła się w relacji do 2014 r. (o 2,1%). Z kolei liczba mieszkańców placówek stacjonarnej pomocy społecznej, których w 2019 r. było o 112 mniej niż miejsc, tj. 2,2 tys., zmniejszyła się zarówno w skali roku o 64 osoby, jak i w relacji do 2014 r. o 66 mieszkańców. Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnej pomocy społecznej funkcjonujących na obszarze WrOF stanowili 27,0% ogółu mieszkańców placówek tego typu działających w woj. dolnośląskim (wobec 27,7% w 2018 r. i 29,1% w 2014 r.).

W relacji do 2018 r. obserwuje się, odmiennie niż przed rokiem, wzrost liczby miejsc, natomiast spadek liczby mieszkańców w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej zlokalizowanych na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego

↓ o 39%

Spadek liczby świadczeń środowiskowej pomocy społecznej we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym w relacji do 2014 r.

**W 2019 r. ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej na obszarze WrOF skorzystało 15,0 tys. osób, tj. mniej o 4,0% w stosunku do 2018 r. i mniej o 39,2% w relacji do 2014 r. Wśród mieszkańców zamieszkujących obszar WrOF 1,6% skorzystało ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej (wobec 1,7% w 2018 r. i 2,8% w 2014 r.). Dla porównania w woj. dolnośląskim w 2019 r. z takiej pomocy skorzystało 3,3% (wobec 3,7% w 2018 r. i 5,8% w 2014 r.).**

Obniżający się z roku na rok wskaźnik osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej może świadczyć o zmniejszaniu się na obszarze Dolnego Śląska, ale także WrOF, populacji osób będących w trudnej sytuacji życiowej. Może być to efekt wdrażanych na obszarze Dolnego Śląska, czy WrOF programów pomocy społecznej ukierunkowanych m.in. na podniesienie jakości życia mieszkańców.

Wśród gmin należących do WrOF w 2019 r. najwyższy odsetek osób, którym udzielono świadczenia w ramach pomocy środowiskowej odnotowano w gminach miejsko-wiejskich Sobótka (3,6%), Jelcz-Laskowice i Oborniki Śląskie (po 3,0%).

#### Wydatki budżetu gmin na oświatę, ochronę zdrowia i pomoc społeczną

↑ o 29%

Wzrost wydatków budżetu gmin Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na oświatę i wychowanie, ochronę zdrowia i pomoc społeczną w relacji do 2014 r.

**Proporcje budżetowe pomiędzy strumieniami finansowania poszczególnych działów informują o priorytetach poszczególnych gmin lub też o nadmiernym obciążeniu danego działu koniecznymi wydatkami.**

W 2019 r. wydatki gmin, należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, na oświatę i wychowanie wyniosły 1804,0 mln zł, tj. o 2,9% więcej niż przed rokiem i o 45,2% więcej w relacji do 2014 r. W strukturze wydatków ogółem WrOF, wydatki na oświatę i wychowanie stanowiły 26,8% (wobec 28,4% w 2018 r. i 26,7% w 2014 r.). Wśród gmin WrOF najwyższy

odsetek wydatków na oświatę i wychowanie odnotowano w gminach wiejskich Długołęka (36,4%), Czernica (34,8%) i Żórawina (31,5%) oraz w gminie miejsko-wiejskiej Siechnice (36,1%); dla porównania w woj. dolnośląskim wydatki gmin na oświatę i wychowanie wyniosły 26,6%.

W 2019 r. spośród wydatków na oświatę i wychowanie w WrOF 23,4% wydatkowano na wychowanie w przedszkolach, a tylko niecały 1% na dowożenie uczniów do szkół.

W przypadku wydatków na ochronę zdrowia gminy WrOF w 2019 r. wydały 48,2 mln zł i było to więcej niż przed rokiem o 3,7% i więcej o 11,0% niż w 2014 r. Wydatki na ochronę zdrowia stanowiły 0,7% ogółu wydatków budżetowych gmin WrOF.

Z kolei wydatki na pomoc społeczną stanowiły w gminach WrOF 3,9% ogółu wydatków budżetowych (wobec 4,1% przed rokiem i 7,7% w 2014 r.) i wyniosły 265,7 mln zł. W skali roku wydatki budżetowe gmin WrOF na pomoc społeczną wzrosły w skali roku o 4,6%, ale zmniejszyły się o 26,1% w relacji do 2014 r.

W strukturze wydatków poszczególnych gmin WrOF, wydatki na pomoc społeczną były największe w gminie miejskiej Oleśnica (6,3%).

We Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym zmniejsza się liczba osób będących w trudnej sytuacji życiowej

Wydatki budżetowe gmin należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na oświatę i wychowanie stanowiły blisko 27%, na ochronę zdrowia 1%, a na pomoc społeczną 4% ogółu wydatków

Wrocławski Obszar Funkcjonalny to obszar z potencjałem społecznym. Na jego obszarze obserwuje się zwiększającą się liczbę obiektów przedszkolnych i żłobkowych oraz większą liczbę dzieci objętych opieką w tych obiektach, co stanowi dobrą podstawę dalszego kształcenia dla dzieci, bo bez wątpienia dobry start szkolny decyduje o dalszych losach edukacyjnych dziecka i sukcesie szkolnym, a w przyszłości również zawodowym. Ponadto, na terenie WrOF obserwuje się większą dostępność do leczenia otwartego uwidocznioną m.in. przez większą liczbę przychodni, większą liczbę udzielanych porad lekarskich ogółem oraz w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Poprawia się także sytuacja pod względem usług farmaceutycznych, udzielanych przez ogólnodostępne apteki. Istotnym zagadnieniem jest pomoc społeczna kierowana do osób w szczególnej sytuacji życiowej. Na obszarze WrOF obserwuje się obniżający się wskaźnik osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, co może świadczyć o zmniejszaniu się populacji osób żyjących w ubóstwie i mających ciężką sytuację życiową. Rosną wydatki budżetów gmin należących do WrOF na oświatę i wychowanie, ochronę zdrowia i pomoc społeczną, co może mieć wpływ na rozbudowę przyszłego potencjału społecznego.



## Uwarunkowania gospodarcze

Na poziom rozwoju danego obszaru wpływ mają zachodzące w niej, prócz procesów społecznych, również procesy gospodarcze opisane przez czynniki stymulujące wzrost gospodarczy m.in. przez rozwój przedsiębiorczości, wytwarzane produkty i świadczone usługi, tworzenie miejsc pracy, realizowane inwestycje.

### Podmioty gospodarki narodowej

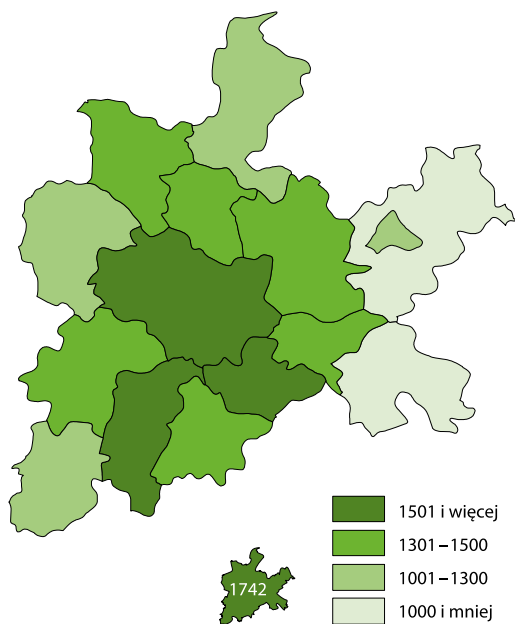


W końcu 2019 r. w rejestrze REGON na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego zarejestrowanych było 162,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej, które stanowiły 42,5% firm zarejestrowanych na terenie województwa dolnośląskiego. W skali roku liczba podmiotów działających na obszarze WrOF zwiększyła się o 1,8%, a w relacji do 2014 r. – wzrosła o 15,0%.

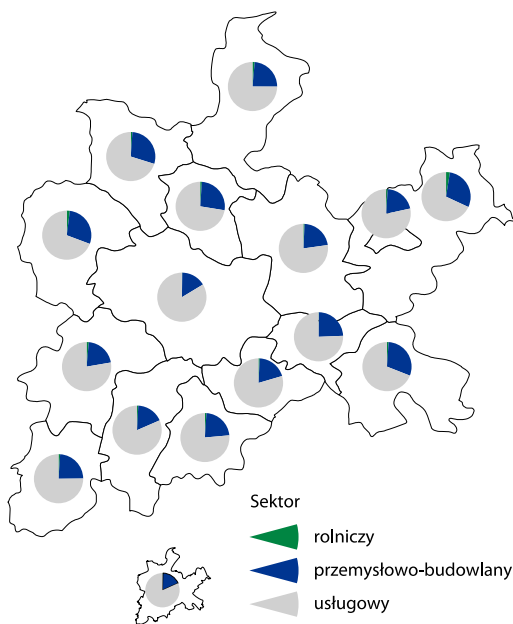
W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zamieszkujących obszar WrOF, na jego terenie prowadziło działalność 1742 podmioty (wobec 1728 w końcu 2018 r. i 1572 w końcu 2014 r.). Rozwój przedsiębiorczości, mierzony liczbą działających firm w przeliczeniu na liczbę mieszkańców na obszarze WrOF jest bardziej dynamiczny niż na obszarze woj. dolnośląskiego, gdzie na 10 tys. mieszkańców w końcu 2019 r. prowadziło działalność 1320 jednostek (wobec 1294 w poprzednim roku i 1207 w końcu 2014 r.).

Wśród gmin WrOF najwięcej jednostek w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców funkcjonowało we Wrocławiu (1909), w gminach Kobierzyce (1866) i Siechnice (1657). Najmniej podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, funkcjonowało w gminie Jelcz-Laskowice (1013).

**Mapa 7. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2019 r.** Stan w dniu 31 grudnia



**Mapa 8. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sektorów w 2019 r.** Stan w dniu 31 grudnia



W analizowanym okresie 2019 r. na obszarze WrOF najwięcej jednostek prowadziło działalność w sektorze usług, tj. 81,7% podmiotów funkcjonujących na obszarze WrOF (przed rokiem 81,9%, w końcu 2014 r. – 81,1%). Świadczy to o nowoczesności struktury działalności gospodarczej badanego obszaru. Podmioty sektora przemysłowego i budowlanego stanowiły 17,8% na obszarze WrOF (wobec 17,6% w końcu 2018 r. i 18,3% w końcu 2014 r.).

Na obszarze WrOF w końcu 2019 r. działało 32,0 tys. spółek handlowych, w tym 4,8 tys. spółek z udziałem kapitału zagranicznego. W skali roku liczba spółek handlowych zwiększyła się o 8,8%, a w relacji do 2014 r. wzrosła o 50,3%. W relacji do 2014 r. obserwuje się przyrost spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego o 7,7% (wobec spadku w woj. dolnośląskim o 10,0%), a w relacji do poprzedniego roku ich liczba, po spadku notowanym przed rokiem, zwiększyła się o 6,8% (wobec wzrostu o 3,3% w woj. dolnośląskim). Zdolność WrOF do przyciągania kapitału zagranicznego jest większa w porównaniu z innymi obszarami funkcjonalnymi Dolnego Śląska i całego obszaru woj. dolnośląskiego.

Na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego większość podmiotów prowadzi działalność w sektorze usług



**↑ 18%**

Wzrost liczby pracujących we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym w relacji do 2014 r.

**Liczba pracujących w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób na obszarze gmin należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu 2019 r. wyniosła 378,2 tys. osób, tj. 47,2% ogółu pracujących w woj. dolnośląskim (wobec 46,5% w końcu 2018 r. i 44,1% w końcu 2014 r.).**

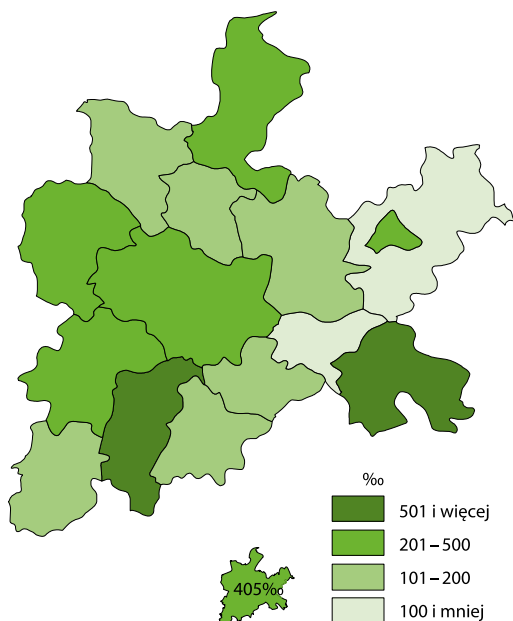
Zarówno w relacji do końca 2018 r., jak i 2014 r. liczba pracujących na obszarze WrOF zwiększyła się odpowiednio o 3,5%

i o 17,6% (wobec wzrostu odpowiednio o 1,9% i o 9,7% w woj. dolnośląskim). Wzrost liczby pracujących na obszarze WrOF potwierdza również wskaźnik liczby pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, który w końcu 2018 r. ukształtował się na poziomie 405 pracujących, wobec 395 przed rokiem i 358 w końcu 2014 r.). Dla porównania w końcu 2019 r. w woj. dolnośląskim na 1000 mieszkańców pracowało 276 osób.

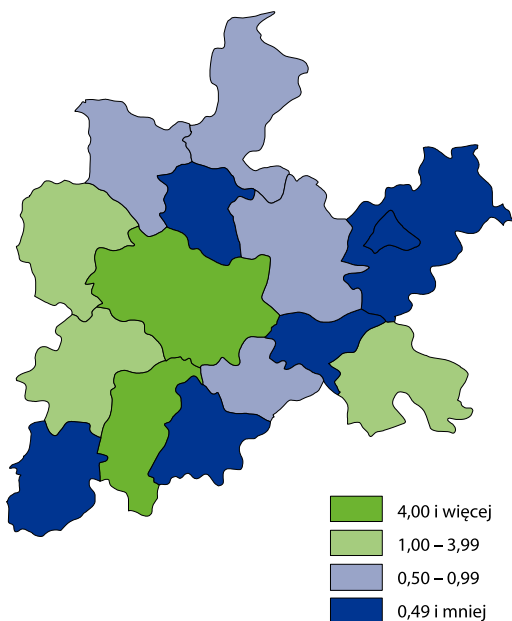
Wśród gmin tworzących obszar WrOF najwięcej pracujących w przeliczeniu na liczbę mieszkańców wg stanu w końcu grudnia 2019 r. odnotowano w gminie wiejskiej Kobierzyce (1106 osób na 1000 mieszkańców). Gmina Kobierzyce jest jedną z tych gmin woj. dolnośląskiego, gdzie odnotowuje się nadwyżkę przyjeżdżających do pracy nad wyjeżdżającymi – w 2016 r. iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem<sup>5</sup> ukształtował się w tej gminie na poziomie 5,65, lokując gminę na 3. pozycji wśród gmin woj. dolnośląskiego, po Polkowicach (8,64) i Bogatyni (6,75). Wśród gmin WrOF, zaraz po gminie Kobierzyce, pod względem atrakcyjności rynku pracy wyróżniły się także gminy: Wrocław (iloraz przepływów na poziomie 4,01), Kąty Wrocławskie (1,61) i Jelcz-Laskowice (1,20). W gminie Miękina liczba przyjeżdżających do pracy zbliżona była do liczby wyjeżdżających do pracy i wskaźnik ilorazu przepływów ukształtował się na poziomie 1,00. W pozostałych gminach notowano nadwyżkę wyjeżdżających do pracy nad przyjeżdżającymi w tym celu.

Pod względem atrakcyjności rynku pracy wśród gmin należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego wyróżniała się gmina Kobierzyce i miasto Wrocław

**Mapa 9. Pracujący na 1000 ludności w 2019 r.** Stan w dniu 31 grudnia



**Mapa 10. Iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem w 2016 r.**



Wśród pracujących w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, na obszarze WrOF, odmiennie niż w woj. dolnośląskim, pracowało więcej kobiet (191,7 tys.) niż mężczyzn (186,5 tys.).

#### Bezrobocie rejestrowane

**↓ 54%**

Spadek liczby bezrobotnych we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym w relacji do 2014 r.

**Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy na obszarze gmin należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu 2019 r. wyniosła 9,7 tys. osób, tj. 17,3% ogółu bezrobotnych w woj. dolnośląskim (wobec 17,2% w końcu 2018 r. i 17,4% w końcu 2014 r.).**

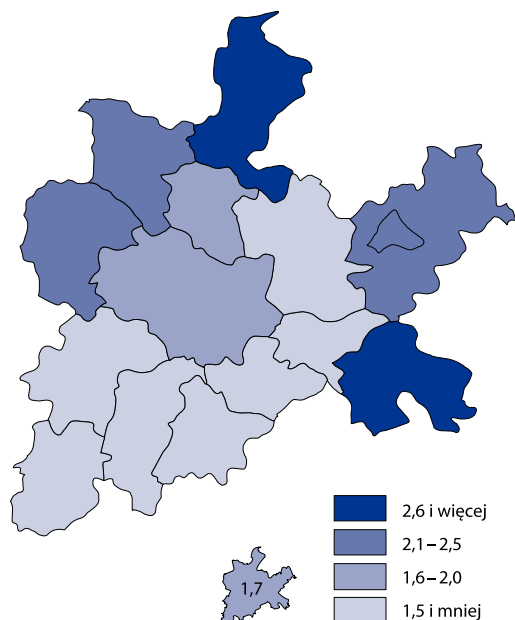
<sup>5</sup> Wyniki badania dojazdów do pracy pochodzą z administracyjnych źródeł danych Ministerstwa Finansów i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Iloraz przepływów, to stosunek liczby przyjeżdżających do pracy do liczby wyjeżdżających w tym celu.

Zarówno w relacji do końca 2018 r., jak i 2014 r. liczba bezrobotnych na obszarze WrOF zmniejszyła się odpowiednio o 1,1 tys. osób i o 11,4 tys. osób.

W skali roku zmniejszenie liczby bezrobotnych odnotowano w większości jednostek należących do WrOF, w tym największy spadek bezrobotnych odnotowano w gminach miejsko-wiejskich: Sobótka (o 17,9%), Trzebnica (o 16,7%), Jelcz-Laskowice (o 14,2%) i w gminie wiejskiej Czernica (o 14,2%). Wzrost liczby bezrobotnych w porównaniu do końca 2018 r. odnotowano w 3 gminach: w gminie wiejskiej Kobierzyce (o 2,2%) i Oleśnica (o 0,5%) oraz w gminie miejskiej Oleśnica (o 1,6%).

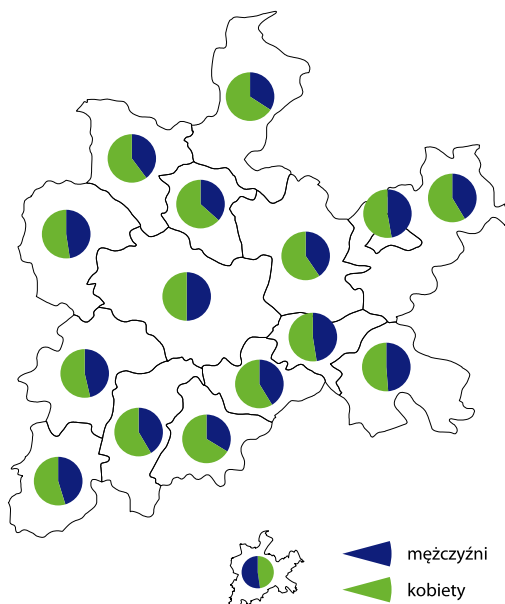
**Mapa 11. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2019 r.**

Stan w dniu 31 grudnia



**Mapa 12. Bezrobotni zarejestrowani według płci w 2019 r.**

Stan w dniu 31 grudnia



Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W końcu 2019 r. udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym na obszarze WrOF ukształtował się na poziomie 1,7% (wobec 3,2% w województwie dolnośląskim). W porównaniu do końca 2018 r. odsetek ten był niższy o 0,3 p.proc., a w relacji do 2014 r. – niższy o 2,0 p.proc.

Wśród gmin należących do WrOF w końcu 2019 r. największy udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w gminach: Trzebnica i Jelcz-Laskowice. Najniższy odsetek dotyczył gmin: Długołęka, Siechnice i Kąty Wrocławskie – gmin sąsiadujących bezpośrednio z Wrocławiem.

Podobnie jak w województwie dolnośląskim, wśród osób bezrobotnych zamieszkujących obszar WrOF, notowano nadwyżkę kobiet nad mężczyznami. W końcu 2019 r. bezrobotne kobiety stanowiły 52,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, wobec 53,2% w końcu 2018 r. i 52,8% w końcu 2014 r. Kobiety przeważały wśród bezrobotnych we wszystkich gminach WrOF, w tym największy odsetek bezrobotnych kobiet przekraczający 60% ogółu bezrobotnych odnotowano w 4 gminach: Trzebnica, Wisznia Mała, Żórawina, Oborniki Śląskie.

Na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego udział liczby bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 1,7%, tj. o 1,5 p.proc. niższym niż w woj. dolnośląskim

## Finanse publiczne

**- 14 mln zł**

Wynik finansowy budżetów gmin  
Wrocławskiego Obszaru  
Funkcjonalnego

W 2019 r. gminy Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego osiągnęły dochody w wysokości 6715 mln zł i poniosły wydatki w wysokości 6729 mln zł. Wynik finansowy jednostek samorządu terytorialnego należących do WrOF ukształtował się na poziomie minus 14 mln zł (wobec minus 200 mln zł rok wcześniej i minus 213 mln zł w 2014 r.). Zarówno w skali roku, jak i w relacji do 2014 r. dochody i wydatki budżetów gmin należących do WrOF zwiększyły się.

Dochody budżetów gmin WrOF były o 51,0% wyższe w relacji do 2014 r. i o 12,6% wyższe w porównaniu do 2018 r. Zarówno w porównaniu do 2014 r., jak i w relacji do roku poprzedniego odnotowano wzrost dochodów we wszystkich gminach WrOF.

W 2019 r. dochody własne, które miały największy udział w strukturze zagregowanych dochodów ogółem, stanowiły 65,5% (dla porównania w woj. dolnośląskim – 56,1%) i w relacji do 2014 r. zwiększyły się o 35,1%, a w porównaniu do 2018 r. – o 7,8%. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem zarówno na przestrzeni roku, jak i w relacji do 2014 r. obniżył się odpowiednio o 2,9 p.proc. i o 7,7 p.proc.

Największe wpływy w grupie dochodów własnych pochodziły z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (43,3% wobec 39,9% w woj. dolnośląskim), a następnie z podatku od nieruchomości (17,1% wobec 22,4% w woj. dolnośląskim) oraz dochodów z majątku (9,7% wobec 8,8%). W relacji do 2014 r. zwiększył się udział dochodów z tytułu podatku od osób fizycznych w dochodach własnych ogółem o 9,7 p.proc., natomiast obniżył się udział dochodów z nieruchomości o 1,1 p.proc. oraz dochodów z majątku o 3,8 p.proc.

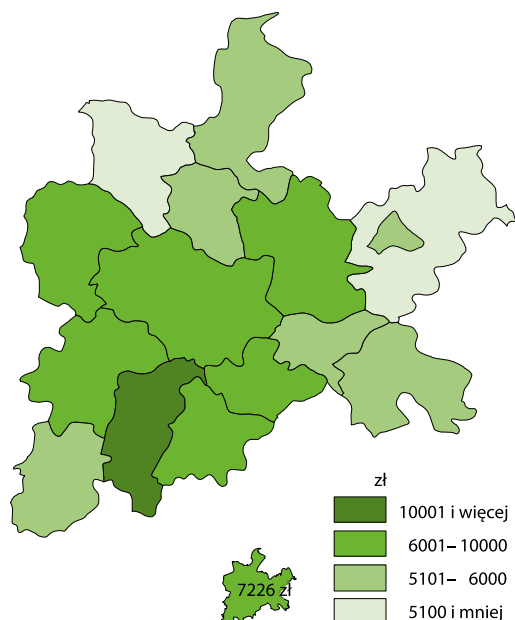
**Tablica 2. Dochody, wydatki i wynik finansowy budżetów gmin Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego**

| WYSZCZEGÓLNIENIE                     | Ogółem w mln zł |        |        | Na 1 mieszkańca w zł |        |        |
|--------------------------------------|-----------------|--------|--------|----------------------|--------|--------|
|                                      | 2014            | 2018   | 2019   | 2014                 | 2018   | 2019   |
| Dochody                              | 4446,7          | 5964,9 | 6715,0 | 4960,1               | 6480,3 | 7226,2 |
| w tym dochody własne                 | 3255,8          | 4080,1 | 4398,9 | 3631,8               | 4432,7 | 4733,8 |
| Wydatki                              | 4659,7          | 6164,6 | 6729,4 | 5197,7               | 6697,3 | 7241,7 |
| w tym wydatki majątkowe inwestycyjne | 805,0           | 1225,6 | 966,1  | 898,0                | 1331,5 | 1039,6 |
| Wynik finansowy                      | -213,0          | -199,7 | -14,4  | -237,6               | -217,0 | -15,5  |

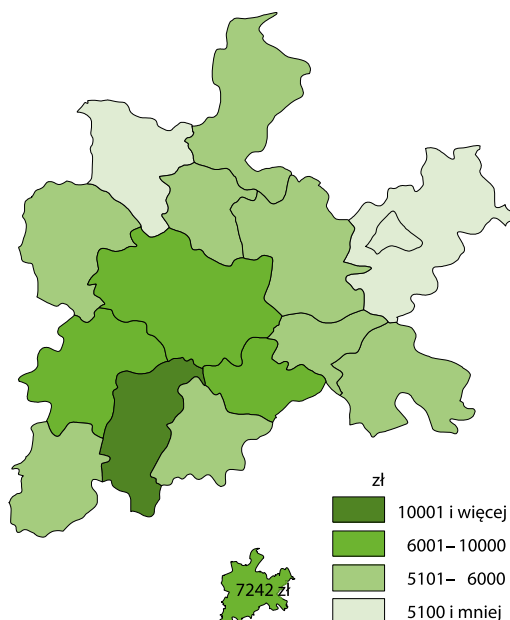
W strukturze dochodów ogółem, prócz dochodów własnych, swój udział mają również dotacje oraz środki z tytułu subwencji. W 2019 r. wśród gmin WrOF stanowiły one odpowiednio 20,2% i 14,3% (w 2014 r.: odpowiednio 11,3% i 15,4%, w 2018 r.: 17,4% i 14,2%).

W 2019 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody budżetów gmin należących do WrOF ogółem wyniosły 7226,2 zł i były wyższe o 11,5% w porównaniu do 2018 r. i wyższe o 45,7% w relacji z 2014 r. Najwyższe dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Kobierzyce (11516 zł per capita).

**Mapa 13. Dochody budżetu gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.**



**Mapa 14. Wydatki budżetu gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.**



Wydatki gmin Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego poniesione w 2019 r. wyniosły 6729 mln zł (stanowiły one 38,8% ogółu wydatków budżetów gmin woj. dolnośląskiego) i były wyższe niż w latach 2014 i 2018 odpowiednio o 44,4% i o 9,2%. W relacji do 2014 r. odnotowano wzrost wydatków we wszystkich gminach należących do WrOF. W porównaniu do roku wcześniejszego wzrost wydatków dotyczył wszystkich gmin oprócz gmin wiejskich Miękinia i Wisznia Mała.

Na jednego mieszkańca na terytorium WrOF wydano 7242 zł (wobec 5974 zł w woj. dolnośląskim). W skali roku wydatki per capita wzrosły o 8,1%, a w relacji do 2014 r. – o 39,3%. Podobnie jak w przypadku dochodów, wydatki per capita były najwyższe w gmiecie Kobierzyce (12157 zł na 1 mieszkańca).

Wśród gmin Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego obserwuje się wzrost wydatków budżetowych

Na obszarze WrOF w 2019 r. na wydatki majątkowe inwestycyjne przeznaczono 966 mln zł, co stanowiło 14,4% wydatków ogółem (wobec 19,9% w 2018 r. i 17,3% w 2014 r.). W relacji do 2018 r., zaobserwowano spadek wydatków majątkowych inwestycyjnych o 21,2%, podczas gdy w relacji do 2014 r. odnotowano wzrost o 20,0%. Spadek obserwowany w ciągu roku nie jest pozytywnym zjawiskiem, bowiem inwestycje zwiększają potencjał obszaru i sprzyjają tworzeniu korzystnych warunków dla jego rozwoju. W skali roku spadek wydatków majątkowych inwestycyjnych zaobserwowano w większości gmin WrOF, oprócz gmin wiejskich Oleśnica i Żórawina oraz gmin miejsko-wiejskich Jelcz-Laskowice i Sobótka, gdzie odnotowano wzrost wydatków majątkowych inwestycyjnych. W przeliczeniu na liczbę mieszkańców wydatki majątkowe inwestycyjne w 2019 r. wyniosły na terytorium WrOF 1040 zł. Wśród gmin najwyższe wydatki majątkowe inwestycyjne per capita odnotowano w gminie Kobierzyce (4367 zł).

W 2019 r. budżety jednostek WrOF ogółem zamknęły się deficytem w wysokości 14 mln zł. Największy deficyt wykazały gminy: Wrocław (-52,2 mln zł), Kobierzyce (-13,8 mln zł) i Kąty Wrocławskie (-10,3 mln zł). W 7 gminach (w 2018 r. – w 3 gminach) wynik finansowy budżetów zamknął się na dodatnim poziomie; były to: gmina miejska Oleśnica, gminy wiejskie: Czernica, Miękinia, Długołęka i Żórawina oraz gminy miejsko-wiejskie: Jelcz-Laskowice i Siechnice.

**Wrocławski Obszar Funkcjonalny to obszar nie tylko z potencjałem społecznym, ale także gospodarczym. O wzroście gospodarczym WrOF może świadczyć m.in. zwiększająca się liczba podmiotów gospodarczych czy większa moc przyciągania inwestorów zagranicznych na swój teren w porównaniu z innymi obszarami funkcjonalnymi. Również istotne znaczenie dla spójności społeczno-gospodarczej WrOF ma wysoki poziom zatrudnienia, zwiększająca się liczba pracujących przy jednoczesnym spadku bezrobocia rejestrowanego. Zmiany te, tj. przyrost pracujących, jak i spadek bezrobotnych na obszarze WrOF zachodzą bardziej dynamicznie niż na terenie całego Dolnego Śląska, co także potwierdza, że WrOF jest motorem wzrostu i rozwoju gospodarczego oraz społecznego dla regionu. O potencjale gospodarczym WrOF, szczególnie obszarów skoncentrowanych w sąsiedztwie Wrocławia, świadczą również wskaźniki charakteryzujące stan finansowy budżetów gmin, ich dochodów i wydatków. Inwestycje zwiększają potencjał regionu i sprzyjają tworzeniu korzystnych warunków dla jego rozwoju. Niestety w skali roku w większości gmin należących do WrOF zaobserwowano spadek wydatków inwestycyjnych.**



Wydatki majątkowe inwestycyjne w skali roku obniżyły się w większości gmin należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego

## Uwarunkowania przestrzenne

**Atrakcyjność środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego, położenie obszaru w systemie regionu, stan infrastruktury technicznej czy transportowej, gospodarka odpadami mają wpływ na m.in. rozwój turystyki, przyciąganie inwestorów krajowych i zagranicznych czy rozwój społeczności lokalnej.**

## Powierzchnia terenów zielonych

**6,6%**

Udział obszarów prawnie chronionych we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym

**Wrocławski Obszar Funkcjonalny zajmuje powierzchnię 2339 km<sup>2</sup>, tj. 11,7% powierzchni woj. dolnośląskiego. O atrakcyjności obszaru i walorach środowiska naturalnego świadczy także powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych. Na terenie WrOF powierzchnia obszarów prawnie chronionych wynosi 153 km<sup>2</sup>, co stanowi 6,6% powierzchni ogólnej WrOF (wobec 18,6% w woj. dolnośląskim).**

Na terenie nie wszystkich gmin należących do WrOF występują obszary chronionego krajobrazu, obejmujące tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokojenia potrzeb związanych m.in. z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Do gmin, gdzie nie występują obszary prawnie chronione należą: gmina miejska Oleśnica, gminy wiejskie: Czernica, Długołęka, Kobierzyce i Żórawina oraz gmina miejsko-wiejska Siechnice. W końcu 2019 r. gminami o największym udziale powierzchni prawnie chronionej były gminy: Wisznia Mała (33,3% powierzchni gminy ogółem), Sobótka (32,6%) i Kąty Wrocławskie (22,8%). Na terenie Wrocławia obszary chronionego krajobrazu stanowiły 6,3%.

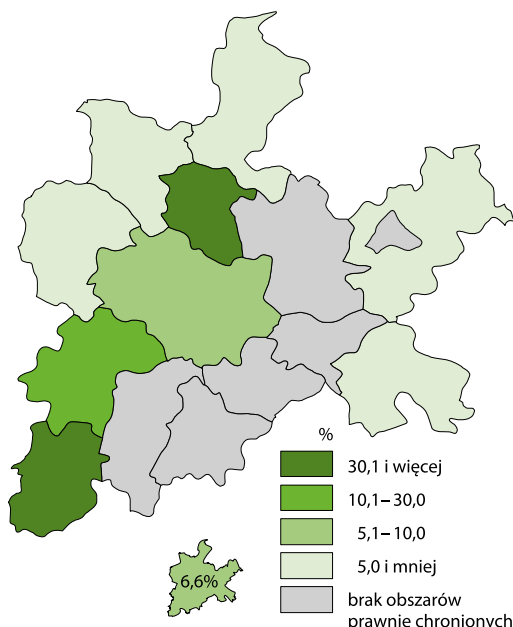
Gminami należącymi do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego z największym udziałem powierzchni prawnie chronionej są: Wisznia Mała, Sobótka i Kąty Wrocławskie

Dostęp do terenów zielonych pełni ważną funkcję wypoczynkową, izolacyjno-ochronną w stosunku do innych terenów, odgrywając ważną rolę w kompozycji krajobrazu. Na obszarze WrOF tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej (tj. parki spacerowo-wypoczynkowe, zieleńce) i osiedlowej zajmowały 222 ha i stanowiły 33,6% powierzchni podobnych terenów na obszarze całego Dolnego Śląska oraz 0,9% ogólnej powierzchni WrOF (w 2014 r.: odpowiednio 33,3% i 0,8%, w 2018 r.: 39,0% i 1,1%).

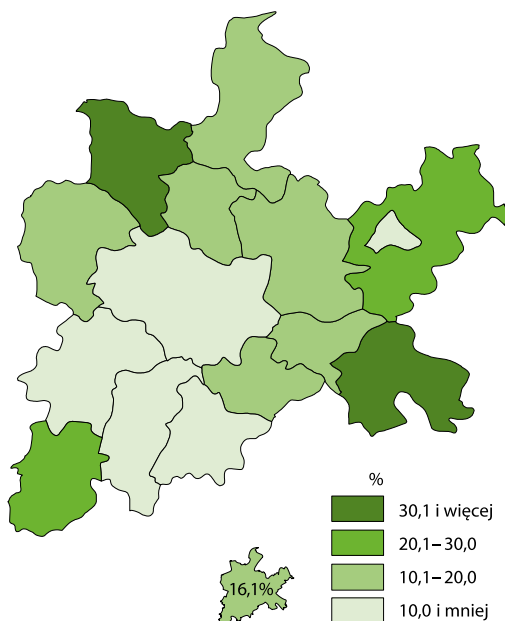


Na przestrzeni lat zauważa się większy dostęp mieszkańców miast do terenów zielonych i na obszarze WrOF nieco większy niż przeciętnie na obszarze Dolnego Śląska. Liczba mieszkańców miast należących do WrOF przypadająca na 1 hektar powierzchni terenów zielonych w końcu 2019 r. wyniosła 366 osób (wobec 289 w końcu 2018 r. i 400 w końcu 2014 r.), podczas gdy w województwie dolnośląskim wartość wskaźnika kształtowała się na poziomie 329 osób (wobec 305 osób w końcu 2018 r. i 368 osób w końcu 2014 r.).

**Mapa 15. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w % powierzchni ogółem w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia**



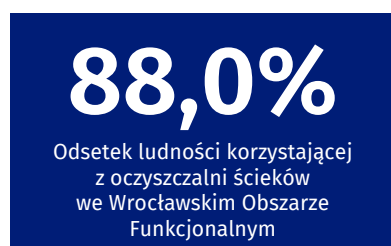
**Mapa 16. Powierzchnia lasów w % powierzchni ogółem w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia**



Lasy są wykorzystywane nie tylko jako narzędzie odnowy biologicznej, kształtując i wpływając na warunki środowiska przyrodniczego, ale także przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców. W końcu 2019 r. na obszarze WrOF lasy stanowiły 16,1% powierzchni ogółem (wobec 29,8% w woj. dolnośląskim). Wśród gmin WrOF wskaźnik lesistości był istotnie zróżnicowany. Najmniejszy odsetek powierzchni lasów notowano w gminie miejskiej Oleśnica (0,4%), a największy w gminie Oborniki Śląskie (34,8%). Stosunkowo wysoki odsetek lesistości, na poziomie 32,0%, notowano również w gminie Jelcz-Laskowice.

Wskaźnik lesistości na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego kształtował się na poziomie 16,1%

## Oczyszczalnie ścieków i odpady



**Oczyszczalnie ścieków, szczególnie te, które wdrażają nowoczesne metody oczyszczania, pełnią ważne funkcje dla środowiska i życia ludzkiego oraz zasobów czystej wody dla przyszłych pokoleń. Odprowadzanie ścieków bezpośrednio do oczyszczalni to najskuteczniejszy i najbardziej prawidłowy sposób gospodarowania ściekami.**

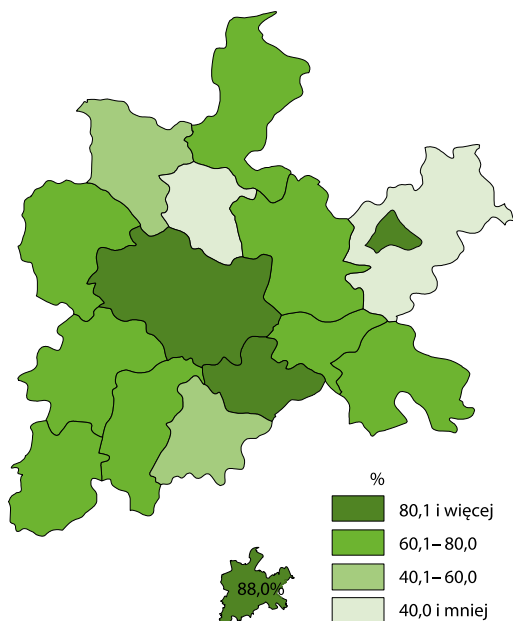
Na terenie WrOF w końcu 2019 r. funkcjonowało 19 oczyszczalni ścieków komunalnych, co stanowiło 8,4% ogółu oczyszczalni działających na obszarze Dolnego Śląska.

W relacji do 2018 r. liczba oczyszczalni na obszarze WrOF pozostała na niezmiennym poziomie, natomiast w porównaniu do 2014 r. – ich liczba zmniejszyła się o 4 oczyszczalnie. Wśród gmin WrOF najwięcej oczyszczalni komunalnych było w gminie Oborniki Śląskie (3 oczyszczalnie), a w gminach wiejskich: Oleśnica, Miękinia i Czernica nie było żadnej oczyszczalni ścieków.

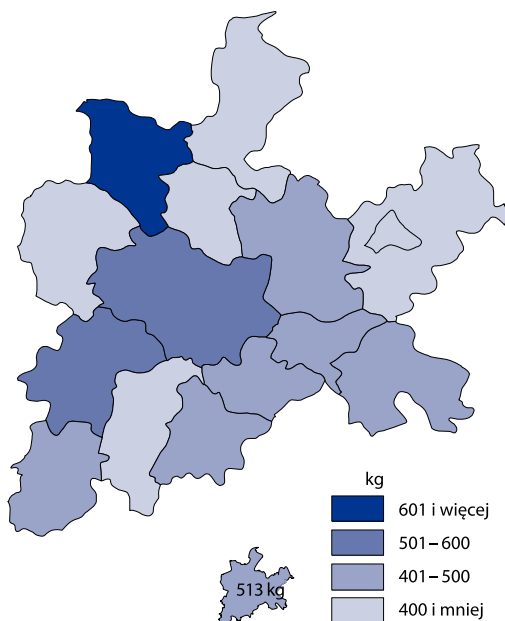
Zwiększa się liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków. W skali roku liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków na obszarze WrOF zwiększyła się o 1,7%, a w relacji do 2014 r. – o 7,8%. W końcu 2019 r. z oczyszczalni ścieków korzystało 88,0% ogółu ludności zamieszkujących Wrocławski Obszar Funkcjonalny (w woj. dolnośląskim – 81,9% ludności). Wśród gmin WrOF najwyższy odsetek korzystających z oczyszczalni ścieków odnotowano we Wrocławiu (97,5%) i gminie miejskiej Oleśnica (97,7%). Z kolei najniższy notowano w gminach wiejskich: Oleśnica (19,4%) i Wisznia Mała (30,2%).

Na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego zwiększa się liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków

**Mapa 17. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia**



**Mapa 18. Odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2019 r.**



**↑ 5,1%**

Wzrost odpadów komunalnych zebranych we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym w relacji do 2018 r.

**Odpady wywierają niekorzystny wpływ na środowisko poprzez zanieczyszczanie powietrza, wód powierzchniowych oraz podziemnych. Składowiska odpadów zajmują coraz większą powierzchnię, a niewłaściwa gospodarka odpadami stwarza zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi.**

W 2019 r. na terenie WrOF zebrano 476,5 tys. ton odpadów komunalnych, tj. o 5,1% więcej niż przed rokiem. Odpady komunalne zebrane na obszarze WrOF stanowiły 40,6% ogółu zebranych odpadów komunalnych na Dolnym Śląsku. Z kolei odpady zebrane selektywnie wyniosły 156,2 tys. ton i w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku stanowiły 32,8% (wobec 30,5% w 2018 r.). Odpady komunalne zebrane selektywnie na obszarze WrOF w skali roku wzrosły o 13,1% i w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych selektywnie w woj. dolnośląskim stanowiły 48,4%.

W większości gmin, oprócz gmin wiejskich Miękinia i Wisznia Mała, w skali roku odnotowano zwiększenie zebranej ilości odpadów komunalnych.

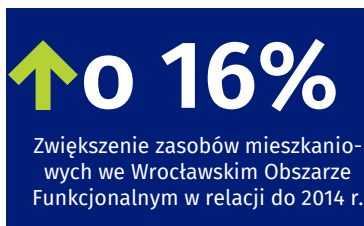
Niekorzystnym zjawiskiem obserwowanym na obszarze WrOF jest większe tempo przyrostu ilości zebranych odpadów komunalnych niż w województwie dolnośląskim.

Wskaźnikiem charakteryzującym badany problem zanieczyszczenia terenów z powodu zebranych odpadów komunalnych jest m.in. ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku przypadająca na 1 mieszkańca, która zwiększa się z roku na rok.

W roku 2019 na 1 mieszkańca WrOF przypadało 513 kg wytworzonych odpadów (wobec 404 kg na terenie całego Dolnego Śląska), podczas gdy rok wcześniej – 493 kg (wobec 394 kg w woj. dolnośląskim). Gminami, gdzie zebrano w przeliczeniu na 1 mieszkańca najwięcej odpadów komunalnych, były gminy Oborniki Śląskie (709 kg odpadów per capita) oraz Wrocław (546 kg per capita) i Kąty Wrocławskie (535 kg). Najmniej odpadów na 1 mieszkańca zebrano w gminie Wisznia Mała (339 kg) i Trzebnica (347 kg).

Odpady zebrane selektywnie w przeliczeniu na 1 mieszkańca WrOF w 2019 r. wyniosły 168 kg (wobec 150 kg w 2018 r.). Dla porównania, na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 1 mieszkańca zebrano selektywnie 111 kg odpadów.

**Jeden mieszkaniec Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego wytworzył ponad 500 kg odpadów komunalnych**



Na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu 2019 r. znajdowało się 449,4 tys. mieszkań, tj. 37,2% ogółu mieszkań w zasobach mieszkaniowych woj. dolnośląskiego. Ich liczba w skali roku zwiększyła się o 3,6%, a w porównaniu do końca 2014 r. – o 15,6%. Rozwój mieszkalnictwa na obszarze WrOF jest szybszy niż na terenie całego Dolnego Śląska, na którym notowano wzrost zasobów mieszkaniowych w relacji do 2018 r. o 1,8%, a w odniesieniu do 2014 r. – o 7,6%.

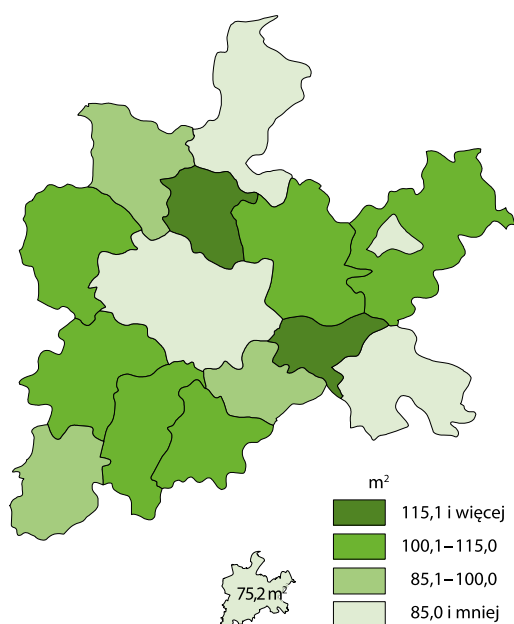
W przeliczeniu na 1000 mieszkańców obserwuje się wzrost zasobów mieszkaniowych na obszarze WrOF z 432 mieszkania w końcu 2014 r. przez 469 mieszkań w 2018 r. do 481 mieszkań w 2019 r. (wobec odpowiednio 386, 409 i 417 mieszkań w woj. dolnośląskim). Wśród gmin WrOF w końcu 2019 r. najwięcej zasobów mieszkaniowych na 1000 ludności notowano we Wrocławiu (529), a następnie w gminie Siechnice (436) oraz Kobierzyce (416). Najmniej mieszkań w zasobach mieszkaniowych w przeliczeniu na liczbę ludności odnotowano w gminach wiejskich: Wisznia Mała (310 mieszkań na 1000 ludności), Oleśnica (323) i Żórawina (337).

Obserwuje się także poprawę warunków mieszkaniowych. W końcu 2019 r. w jednym mieszkaniu na obszarze WrOF przeciętnie zamieszkiwało 2,08 osoby (wobec 2,13 przed rokiem i 2,32 osoby w końcu 2014 r.). Dla porównania w 2019 r. w woj. dolnośląskim w jednym mieszkaniu przebywały przeciętnie 2,40 osoby (wobec 2,44 w 2018 r. i 2,59 osoby w 2014 r.). Z kolei wśród gmin należących do WrOF najlepsze warunki mieszkaniowe notowano we Wrocławiu, gdzie przeciętnie w jednym mieszkaniu zamieszkiwało 1,89 osoby. Największe zagęszczenie osób w mieszkaniu, gdzie na 1 mieszkanie przypadały średnio więcej niż 3 osoby, notowano w gminach wiejskich: Wisznia Mała (3,22) i Oleśnica (3,09).

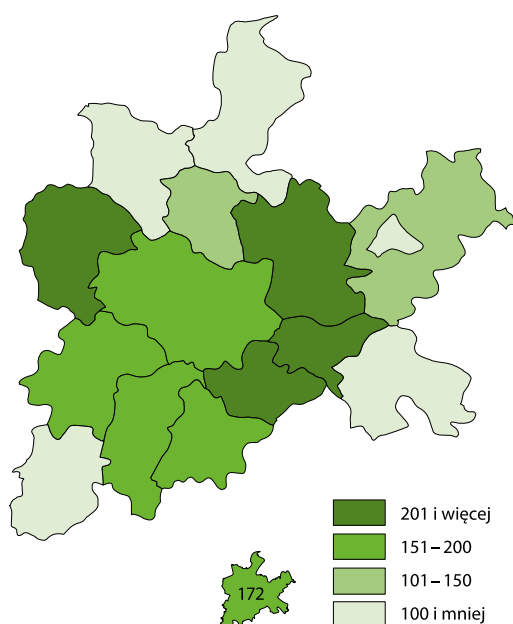
W omawianym okresie, w mieszkaniach zlokalizowanych na terenie WrOF, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę wyniosła 36,2 m<sup>2</sup> (w woj. dolnośląskim – 30,3 m<sup>2</sup>), a przed rokiem – 35,4 m<sup>2</sup> i w 2014 r. – 32,9 m<sup>2</sup>. Oznacza to, że obserwuje się na przestrzeni lat 2014–2019 poprawę standardu mieszkaniowego, mierzonego wielkością powierzchni mieszkaniowej per capita, w zasobach mieszkaniowych zlokalizowanych na obszarze WrOF o 3,3 m<sup>2</sup> (wobec zwiększenia powierzchni mieszkania o 2,4 m<sup>2</sup> na osobę w woj. dolnośląskim). Wśród gmin WrOF największą powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 osobę notowano w gminach: Czernica (44,9 m<sup>2</sup>), Kobierzyce (43,6 m<sup>2</sup>) oraz Długołęka i Siechnice (odpowiednio 41,8 m<sup>2</sup> i 42,3 m<sup>2</sup>), a najmniejszą – w mieście Oleśnicy (24,7 m<sup>2</sup>).

W jednym mieszkaniu zlokalizowanym na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego przeciętnie przebywało 2,08 osoby

**Mapa 19. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w zasobach mieszkaniowych w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia**



**Mapa 20. Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności w 2019 r.**





**W 2019 r. na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego oddano do użytkowania 16,0 tys. mieszkań, tj. o 23,2% więcej niż przed rokiem i o 83,4% więcej niż w 2014 r. Stanowiły one aż 72,4% mieszkań oddanych do użytkowania w województwie dolnośląskim.**

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w WrOF oddano do użytkowania 172 mieszkania (wobec 141 w 2018 r. i 97 w 2014 r.).

Na Dolnym Śląsku, w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, oddano do użytkowania 76 mieszkań na 10 tys. ludności (wobec 64 mieszkania przed rokiem i 48 mieszkań w 2014 r.). Najwyższa intensywność budowy lokali mieszkalnych w 2019 r. wystąpiła w gminach: Czernica (390 mieszkań oddanych do użytkowania na 10 tys. ludności) i Siechnice (337), natomiast najniższa wystąpiła w gminie Sobótka (26 oddanych do użytkowania mieszkań na 10 tys. ludności).

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania na terenie WrOF w 2019 r. wyniosła 67,8 m<sup>2</sup> i zmniejszyła się o 3,1 m<sup>2</sup> w stosunku do roku poprzedniego i o 9,6 m<sup>2</sup> w porównaniu z 2014 r. Wśród gmin WrOF można zaobserwować istotne różnicowanie przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania przekazanego do eksploatacji. Największą średnią powierzchnię wybudowanych mieszkań w 2019 r. odnotowano w gminach: Sobótka (153,2 m<sup>2</sup>), Wisznia Mała (136,3 m<sup>2</sup>) i Kobierzyce (127,7 m<sup>2</sup>), a mieszkania o najmniejszej przeciętnej powierzchni oddano we Wrocławiu (55,8 m<sup>2</sup>).

W 2019 r. wśród mieszkań oddanych do użytkowania 10,2% stanowiły mieszkania w budownictwie indywidualnym, a 88,4% w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem. W roku poprzednim odsetki kształtowały się odpowiednio na poziomie – 11,3% i 87,5%, a w 2014 r. – 17,9% i 75,9%. W 2019 r. wśród gmin należących do WrOF najwyższy odsetek mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem odnotowano we Wrocławiu, gdzie stanowiły one 96,7% ogółu oddanych do użytkowania mieszkań, natomiast w gminie Sobótka nie oddano żadnych mieszkań na sprzedaż lub wynajem. Wszystkie oddane do użytkowania mieszkania w gminie Sobótka były typu indywidualnego.

Na przestrzeni lat 2014-2019 obserwuje się wzrost mieszkań na sprzedaż lub wynajem (ponad 2-krotnie), oraz mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym (o 4,0%).

Wrocławski Obszar Funkcjonalny nie należy do obszarów z wysokim udziałem obszarów prawnie chronionych o szczególnych walorach przyrodniczych, czy z poziomem lesistości, natomiast na jego obszarze zauważa się większy dostęp mieszkańców miast do terenów zielonych niż przeciętnie mieszkańców miast na obszarze całego Dolnego Śląska. Jest to obszar, na którym obserwuje się zwiększającą się liczbę osób korzystających z oczyszczalni ścieków, ale także zwiększającą się ilość odpadów komunalnych wytworzonych w ujęciu bezwzględnym, jak i w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Niekorzystnym zjawiskiem obserwowanym na obszarze WrOF jest obserwowane większe tempo przyrostu ilości zebranych odpadów komunalnych niż przeciętnie w woj. dolnośląskim. Mimo, że Wrocławski Obszar Funkcjonalny nie należy do najbardziej zielonych obszarów z terenami o wysokich walorach przyrodniczych, jest to obszar o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej budownictwa mieszkaniowego, co potwierdzają dane liczbowe, tj. wzrastająca liczba zasobów mieszkaniowych na jego obszarze oraz obserwowana z roku na rok większa liczba mieszkań oddanych do użytkowania, szczególnie tych przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem.



Opracowanie merytoryczne:  
**Urząd Statystyczny We Wrocławiu**  
p.o. Dyrektora Halina Woźniak  
Tel: +48 71 37 16 400

**Zespół ds. Programowania i Wdrażania Biuro  
Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych  
Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego  
(ZIT WrOF)**

Piotr Guzek  
Tel: 696 033 407 wew. 20  
e-mail: [Piotr.Guzek@um.wroc.pl](mailto:Piotr.Guzek@um.wroc.pl)

Rozpowszechnianie:  
**Informatorium**  
Tel: 71 37 16 362, 71 37 16 455

**Dolnośląski Ośrodek Badań Regionalnych**  
Tel: 71 37 16 371  
e-mail: [A.Ilczuk@stat.gov.pl](mailto:A.Ilczuk@stat.gov.pl)



[wroclaw.stat.gov.pl](http://wroclaw.stat.gov.pl)



[@WROCLAW\\_STAT](https://twitter.com/WROCLAW_STAT)



[@USWroclaw](https://www.facebook.com/USWroclaw)

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: dane GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez Urząd Statystyczny we Wrocławiu prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS”